

Så vælg da livet og elsk din Gud, af hele dit hjerte - og din næste som dig selv!

Prædiken i TV nytårsnat 2002-03

1. læsning (5 Mos 30,11-15.19-20)

Nytårsnats første læsning er fra Det gamle Testamente. Det er en del af fortællingen fra 5. Mosebog, hvor Moses har samlet folket og taler til dem, inden de skal over Jordan og ind i det forjættede land.

Og Moses sagde til folket:

Det, jeg i dag befaler dig, er dig hverken ufatteligt eller fjernt.

Det er ikke i himlen, så man måtte sige: »Hvem vil stige op til himlen og hente det ned til os og forkyn- de det for os, så vi kan følge det?«

Det er heller ikke på den anden side af havet, så man måtte sige: »Hvem vil drage over til den anden side af havet og hente det til os og forkyn- de det for os, så vi kan følge det?«

Nej, ordet er dig ganske nær, i din mund og i dit hjerte, så du kan følge det.

Se, jeg stiller dig i dag over for livet og lykken, døden og ulykken.

Jeg tager i dag himlen og jorden til vidne imod jer: Jeg har stillet dig over for livet og døden, velsignelsen og forbandelsen. Så vælg da livet, for at du og dine efterkommere må leve, og elsk Herren din Gud, adlyd ham, og hold fast ved ham! Så vil du leve og få et langt liv og bo på den jord, Herren lovede dine fædre Abraham, Isak og Jakob at give dem.

2. læsning (Mark 12,28-34)

Den anden læsning på denne nytårsnat er taget fra Markus Evangeliet og handler om en af de mange samtaler og diskussioner, som Jesus tog med fari- sæerne, saddukæerne og de skriftkloge.

Og Markus skriver:

En af de skriftkloge, som havde hørt dem diskutere og lagt mærke til, at Jesus svarede dem rigtigt, kom hen og spurgte ham: »Hvilket er det første af alle bud?«

Jesus svarede: »Det første bud er: ›Hør Israel! Her- ren vor Gud, Herren er én, og du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind og af hele din styrke.«

Dernæst kommer: ›Du skal elske din næste som dig selv.« Intet andet bud er større end disse.«

Så sagde den skriftkloge til ham: »Det er rigtigt, Mester. Det er sandt, som du sagde, at Gud er én, og at der ikke er nogen anden end ham, og at det at elske ham af hele sit hjerte og af hele sin forstand og af hele sin styrke og det at elske sin næste som sig selv er mere værd end alle brændofre og slagtof- re.«

Da Jesus hørte, at han svarede klogt, sagde han til ham: »Du er ikke langt fra Guds rige.« Derefter turde ingen længere spørge ham om noget.

Prædiken

Af hensyn til den samlede maksimale varighed af gudstjenesten var det nødvendigt efterfølgende blandt andet at udtage et par afsnit af prædikenen, som her gengives i sin fulde udstrækning.

Nytårsnat er nok for de fleste af os danske en speciel og lidt højtidelig stund. Vi står dér og venter på rådhusklokkerne med glasset i hånden, og mens bagefter radiokoret så synger *Vær velkommen, Herrens år* og de to nationalsange, skåler vi med de nærværende - og lader tankerne gå til de fraværende, til dem i udlandet; vi tænker på dem, vi måske mistede i året, der gik, - og vi tænker på de nye, som blev født.

Hvad vil dette år nu bringe? spørger vi hinanden. - Blankpudset og ubeskrevet ligger det dér foran os med alle muligheder for at realisere - ja, hvem ved hvad?

Nytårsforsætter og forhåbninger - og lyst til en ny start på mange ting, - alt sammen løber det gennem hovedet, mens man står der med glasset i hånden.

Og dog er det alligevel ikke kun nytårsudsigter og nytårsforsætter, vi tænker på. Også nytårsbekymringer dukker op:

Vil det lykkes at få et job igen? eller vil det lykkes at bevare dét, man har?

Hvad med sygdom og sundhed?

Hvordan kommer det til at gå med økonomien, både den store i verden og den lille derhjemme?

Og hvad med fred nu, hvor alle medierne taler så meget om krig?

Hvad er vi egentlig for nogen, må vi spørge os selv, - hvad er vi for nogen, vi mennesker, at vi ikke kan finde ud af det med hinanden uden, at det alt for ofte ender i vold og ødelæggelse af hinanden.

Også den megen tale om kloning, om ægsortering og reservedelsbørn bringer os i tvivl. Er det troldmandens lærling, som er på spil? Er vi på vej med konen lige lukt i muddergrøften? Eller er det bare godt nok alt sammen?

Livets store spørgsmål dukker op igen: Hvor kommer jeg fra? Hvor går jeg hen? Hvorfor er jeg her på jorden? Og hvad skal jeg?

På en måde er det netop sådan en slag spørgsmål som det sidste, som bliver stillet til Jesus i det stykke af Markus evangeliet, som vi netop har hørt.

"Hvilket er det første af alle bud?" spørger den skriftekloge.

Kigger man lidt nøjere på teksten i de gamle håndskrifter, som vores moderne bibel er oversat fra, så ser man, at det ikke handler om det *første* bud i betydningen nr. 1 af lang en serie af andre bud med nummer på.

Nej, det drejer sig snarere om det første bud i betydningen det *vigtigste*, det overordnede, det, som er af en anden karakter end de øvrige, fordi det ligesom samler deres indhold i sig.

Og rigtigt læst drejer spørgsmålet sig ikke engang blot om det vigtigste *bud* blandt alle andre, men spørgsmålet drejer sig om, hvad der overhovedet er vigtigst *af alting* her i livet - dét, som ikke *noget andet* er vigtigere end, - dét, som derfor altid må have første prioritet.

Kort sagt dét, som på en måde netop *kunne* være svaret på vores nytårsnats spørgsmål om, hvad det hele egentlig drejer sig om, og hvad det er, der giver livet dets dybeste og mest solide mening.

Jesus svarer med ord fra Det gamle Testamente. "Det første bud er," siger han, "Hør Israel! Herren vor Gud, Herren er én!"

Og som svar på spørgsmålet om, hvad det så er, der her i livet er vigtigere end alt andet, fortsætter han med at sige: "Du skal elske Herren, din Gud, af *hele* dit hjerte og af *hele* din sjæl og af *hele* dit sind og af *hele* din styrke."

Man bliver i hvert fald klar over, at der er noget, som skal være fuldstændigt *helt*, - at livet kræver en helhjertethed, og at halvhjertethed ikke er nok til at lægge fundament for et meningsfyldt liv.

Til opremsningen fra Det gamle Testamente om alt dét, der skal være helt, føjer Jesus så endda ordene "af hele dit *sind*", - noget, som den skriftkloge lidt senere gengiver med ordene "af hele din *forstand*".

Man skal altså ikke skrue hovedet af for at tro på Gud. Troslydighed indebærer ikke, at man ikke også skal bruge sin forstand - fx når man skal være med til at tage stilling til alle de store etiske dilemmaer, som vor tid er så rig på.

Nu kunne den evangeliefortælling for så vidt så godt slutte her, for Jesus *har* jo svaret på spørgsmålet om, hvad der er det første, det vigtigste.

Men helt uopfordret tilføjer han, at et andet bud er dette: "Du skal elske din næste som dig selv," og han siger, at intet andet bud er større end de nævnte to.

Jesus tager øjensynligt det andet med, fordi det første ikke kan stå alene.

Men hvem er så min næste? Er min næste for eksempel ham, der bor i det næste hus på vejen? Ja, naturligvis, ingen bor jo nærmere. Men er det kun ham?

Lukas-evangeliet har - i en anden opsætning og med lidt andre ord - den samme beretning, som vi har læst hos Markus. Her er der også én, der spørger: "Hvem er så min næste?" Og Jesus svarer - ikke med en lang filosofisk eller teologisk teoretisk udredning. Han fortæller ganske enkelt en historie, - en lignelse, som vi siger, - nemlig den om den barmhjertige samaritaner, - ham, der tog sig af en vildt fremmed mand, der var faldet blandt røvere, var blevet slået til plukfisk og havde fået stjålet sine ejendele. Han vidste godt, samaritaneren, hvem der var *hans* næste, - og det til trods for, at datidens jøder ikke kunne fordrage samaritanerne og helst ville undgå at have dem rendende i deres land.

Historien er god at blive klog af for os, der lever i en tid, hvor globaliseringen har medført, at mange flere er kommet nær og blevet næste for os, end vi var vant til tidligere.

Du skal altså elske Herren, din Gud? Nej, du skal elske din næste.

Nå, så skal du altså elske din næste? Nej, du skal elske Herren, din Gud ...!

Sagen er, at man kan slet ikke vælge imellem dem. Man kan slet ikke elske Gud, hvis man ikke elsker sin næste. Man kan ikke være helhjertet i sit forhold til Gud, hvis man er hårdhjertet i forhold til sin næste.

I realiteten når man nok heller ikke frem til at elske sin næste, hvis man alene skal bygge på dét, man kan finde i sine egne ressourcer og i sin egen evne til at tage sig sammen.

Med det dobbelte forhold til Gud og til næsten er det lige som med at trække vejret: Man kan jo ikke vælge mellem indånding og udånding. Ingen kan sige: indånding, det er nu det rette, så dét koncentrerer jeg mig om. Så må nogle andre tage sig af udåndingen ...

Hjertet, som naturligvis frem for noget organ må fungere helhjertet, må også pumpe både ind og ud. Det kan heller ikke nøjes med én af delene.

Så hvor den skriftkloge måske fra starten var lidt snæversynet i sin optagethed af sine bud, så løfter Jesus det hele op på et overordnet niveau, der ikke demotiverer budenes indhold, slet ikke, men som samler dem i et hele, der på en måde gør alle andre bud blot til en art kommentarer.

Det forstår den skriftkloge så også godt, og han tilføjer oven i købet, at dét at elske sin næste som sig selv er mere værd end alle brændofre og slagtofre.

Det betyder jo ikke, at vi ikke godt må have traditioner og ritualer, der udtrykker vores kristentro. Vi skal bare ikke bilde os ind, at *de* kan erstatte næstekærligheden. Vi kan ikke erstatte næstekærligheden med at rende i kirke, - men man må vist også tilføje, at hvis man ikke ret regelmæssigt har en eller anden kontakt med sin kirke, så ender det let med, at næstekærligheden glider i baggrunden sammen med troen.

Man er jo nødt til at få stemt klaveret af og til, hvis det ikke skal ende med at blive falsk.

Naturligvis består næstekærlighed både i at gavne sin næste og i at lade være med at skade sin næste. Men måske er noget af dét, der mest aktuelt for os i vores kultur og i det hele taget i den verden, vi lever i, behovet for, at næstekærligheden viser sig som *en vilje til forsoning*.

Vi kender det jo godt i vores familier og på vores arbejdsplads: Nogen *kan* ikke sammen med nogen andre. Der er sagt et eller andet, eller der er gjort et eller andet på et tidspunkt engang, - noget, som bliver ved med at ligge som en landmine i forholdet.

Og apropos landminer, så kender vi det jo ikke mindre i forbindelse med nogle af de mange konflikter, der er over hele jorden, hvor nationer står op imod andre, og man ikke kan finde en ende på det.

Men ingen fred kan opnås uden forsoning. Og jeg tror, at forsoning nødvendigvis må begynde nedefra og begynde i det små - og begynde med den enkelte.

Hvis man ikke selv kan forsone sig i det små, hvordan skulle man så kunne forvente - endsige forlange, at andre skal kunne forsone sig i det store?

Måske skulle vi vove noget netop en nytårsnat. Måske skulle vi vove et ønske, der er meget mere ambitiøst end de nytårsforsætter, vi hver for sig måtte have om at tabe en halv snes kilo ...

Måske skulle vi vove at ønske, at 2003 kunne blive *et forsoningens år* - et år med forsoning i familierne, på arbejdet - og i verden.

Måske er det netop ved at være klar og beredt til en sådan forsoning, at vi træffer dét valg for fremtiden, som den første af aftenens læsninger handlede om.

"Se, jeg stiller dig i dag over for livet og lykken, døden og ulykken." stod der i den første læsning. "Så vælg da livet, for at du og dine efterkommere må leve, og elsk Herren din Gud, og adlyd ham, og hold fast ved ham!"

Det drejer sig om et valg mellem dét, der både *er* og fører til noget godt, og på den anden side dét, som både *er* og fører til noget skidt.

Og valget er nu - her på vej til nytårmorgen på årets første dag. Det er her, det sner, og det er nu, det sner. Og det er nu, vi indbydes til at træffe dette valg.

Og - som det stod: Det drejer sig hverken om noget ufatteligt eller noget fjernt. Det er ikke i himlen, så vi først måtte finde nogen til at hente det. Det er heller ikke på den anden side af havet, så vi først måtte sende nogen over efter det.

"Nej, ordet er dig ganske nær, i din mund og i dit hjerte, så du *kan* følge det!"

Valget handler ikke om noget fortidigt, som det måske er umuligt at vælge om. Og sådan har vi alle mange ting i vores liv. Nej, valget handler om en fremtid, som er åben, selv om fortiden måske ser ud til at lukke og låse den fast.

Men det drejer sig, Gud ske lov, ikke om at leve op til noget, men bare om at åbne sig for og sig ja til en Gud, der allerede har levet sig ned til os. For som Jesus siger et sted i Johannes Evangeliet: "Den, der kommer til mig, vil jeg aldrig støde bort!"

Kristentroen lover ikke, at man nødvendigvis vinder på enhver lodseddel, man går hen og køber, men den lover, at man vinder livet til sidst.

Og dét er *så sikkert som Amen i Kirken* - ganske som det Amen, som denne prædiken snart må slutte med.

Ordet Amen er jo hebraisk og betyder: Det, der er solidt. Det, der står fast. Det, man kan stole på og bygge på. Det, der ikke giver efter, når ens eget liv giver efter. Det, der ikke bryder sammen, når så meget andet i ens liv ramler omkring én. Det, man kan stole på, fordi det er sandt - og på en måde sandt, fordi man netop kan stole på det.

Det er den kristentro, vi kan bygge på, og som vi *tør* vidne om, fordi dens solide fundament ikke beror på os selv.

Så lad os - på vej ind i det nye år - sammen bekræfte den tro og i fællesskab slutte med et solidt Amen!
[Menigheden: Amen!]